IL-BIDWI

FOLJU MAHRUĠ DARBA FIX-XAHAR MID-DIPARTIMENT TAL-BIEDJA

EDITUR: J. ORLANDO-SMITH

138 FRAR, 1951. No. 138

ŻJARA RJALI FL-GĦAMMIERI

NHAR it-Tlieta, 31 ta' Jannar, 1951, l-Għammieri kellu żjara Rjali. L-Altezza Rjali Tagħha l-Prinċipessa Elizabeth daret il-Qasam tal-Gvern u wriet interess mill-akbar f'dak kollu li ġiet murija. Il-Prinċipessa ġiet milqugħa minn Dr. Carm. Caruana, B.A., LL.D., M.L.A., il-Ministru ta' l-Industrja u Kummerċ; mis-Sur Robert Biasini, Direttur tal-Biedja; mis-Sur S.J. Zammit, Suprintendent tal-Qasam u minn Dr. A. Cassar, it-Tabib Prinċipali tal-Biċċerija. Flimkien mal-Ministru ta' l-Industrja u Kummerċ kien hemm is-Sinjura tiegħu.

Il-Prinċipessa ġiet murija l-postijiet li fihom jinżammu l-majjali u l-indafa ta' l-annimali u tal-post kienet ħaġa li tolqot l-għajn. Dawn il-majjali huma mrobbija fuq is-sistemi l-aktar moderni u l-għalf tagħhom jikkonsisti f'taħlita bis-sengħa li ssemmen aktar lil dawn l-annimali u żżommhom wisq aktar b'saħħithom minn majjali oħra li jitrabbew minn xi bdiewa li ma jħabblux rashom dwar il-metodi moderni tat-trobbija li sabet ix-xjenza. Fil-qrib kienu jidhru 'l fuq minn tmien mitt majjal qegħdin jimirħu fil-beraħ f'egħlieqi li jitħallew apposta għall-majjali.

Il-Prinċipessa wriet interess kbir jn hemm magħluq li q... biex ı għadd ta' fniek jitħallew jikbru jgħammru salvaġġi. Kien ta' in-ress li tara dawn il-fniek jaqbżu u ġġerrew 'l hawn u 'l hemm bħal eta jkunu jgħixu skond a ħalqithom in-natura. 'ara ż-żjara lil dawk il-iek selvaġġi l-Prinċipes- ġiet murija l-kuntrast għhom fil-fniek l-oħra ' razza Flemish Giants, huma mrobbija bl-akbar ıra f'kaxex speċjali, li andhom il-bejta 'l barra ill-kaxxa li tista' tiġi ezzjonata f'kull waqt. 'it-taqsima tat-tiġieġ kie- ı jidhru għadd kbir mill- jar razez li qegħdin jit- bbew b'esperiment biex nnhom jingħażlu l-aħjar zez għall-pajjiż. Ftit 'il għod minn dawn it-ti- ġ kien hemm jiġġerrew add ta' dundjani żgħar kienu għadhom kemm qsu u li ħarġu ma' om- ıom jimirħu fix-xemx.

Wara dan il-Prinċipessa ġiet mu- ı gidien minn mogħoż ta' Malta, nisslin mir-razza Saanen li dawn nu f'għalqa għalihom ftit 'l bo-għod minn għelieqi għammiela fejn isiru l-esperimenti tal-prodotti u l-ħxejjex. Il-prodotti kienu fl-aqwa tagħhom u l-għelieqi kienu mnoqqija minn kull ħaxix ħażin.

Fil-Qasam tal-baqar kienu jidhru t-tliet razez illi l-Gvern kien ġieb bl-ajru mill-Ingilterra biex bihom itejjeb in-nisel tal-baqar lokali. Ftit hemm x'wieħed jagħmel differenza bejn dawn it-tliet razez, il-għaliex kollha jinsabu ġejjin 'il quddiem u jidhru li addattaw ruħhom tajjeb għall-klima tagħna billi jinsabu kollha f'saħħithom u kollha jagħtu produzzjoni soddisfaċenti ta' ħalib. Il-gniedes li hemm minn dawn ir-razez huma fuq tagħhom u ta' saħħa kbira.

L-Altezza Tagħha l-Prinċipessa Elizabeth tidher ħierġa mill-'Bungalow' tal-Qasam tal-Gvern, l-Għammieri.

Fl-aħħar il-Prinċipessa ġiet murija l-għelieqi bix-xtieli tal-ħwawar li kienu qegħdin jimlew l-arja bir-rieħa ħelwa tagħhom u li tant għoġbu lill-Prinċipessa Elizabeth.

Wara li ntemmet iż-żjara lill-Qasam sar trattteniment żgħir fil-''Bungalow'' li kien ġie mibni mill-emigranti qabel ma marru l-Awstralja. Dr. C. Caruana, il-Ministru ta' l-Industrja u Kummerċ, għamel diskors żgħir ta' merħba u ta' xewqat tajba lill-Altezza Rjali Tagħha fil-waqt li ppreżentalha tifkira żgħira ta' dik iż-żjara li hija għamlet, li kienet tikkonsisti f'nofs tużżana vażetti bil-għasel pur ta' Malta, prodott ta' l-istess Dipartiment tal-Biedja min-naħal li jinżamm fil-Buskett. Dawn il-vażetti tal-għasel kienu ġo kaxxa tal-kawba, imżejna bis-Salib ta' Malta, li ġiet maħduma mis-Sur Felic Vella, il-Mastudaxxa illi hemm fl-Għammieri.

Wara li ntemmet iż-żjara f'dan il-Qasam tal-Gvern, il-Prinċipessa ffirmat il-''Visitors' Book'' u telqet ħienja b'dak kollu li rat fl-Għammieri.

ĦARSIEN TAL-FROTT

(*K. Vella Haber*)

TA' kull sena jinqerdu f'pajjiżna kwantitajiet kbar ta' frott minħabba nuqqas ta' għaqal minn min jikkoltiva s-siġar tal-frott. Kull meta jiġri dan ibati kulħadd: isofri l-bidwi l-għaliex il-produzzjoni tonqoslu ħafna u b'hekk ma jdaħħalx il-flus li jiħtieġ; ibati l-konsumatur, għaliex dak li jsib jixtri jkollu jiksbu bi prezzijiet ogħla mis-soltu u jbati wkoll il-pajjiż, il-għaliex ikollna noħorġu flusna mill-kaxxa ta' pajjiżna, sabiex nagħtuhom lill-barranin ħalli jibagħtulna l-frott li nkunu niħtieġu. Din il-qerda kbira ta' frott u l-ħsara li ġġib magħha hija ikkaġunata mill-mess u mill-insetti, fi ftit kliem mill-mard tal-frott.

KIF JIXTERED IL-MARD

Il-mard għandu, biex ingħid hekk, kollox favur tiegħu sabiex jixtered bil-ħeffa: Jixtered permezz tax-xita, ta' l-umdità, permezz tar-riħ kif ukoll ma' l-ixkejjer u l-kaxex ta' l-ippakkjar u b'hekk jista' wkoll jaslilna minn pajjiżi oħra. Fejn ikun hemm meddiet kbar imħawlin bl-istess siġar, il-mard jixtered aktar, ilgħaliex l-insetti jsibu kwantitajiet kbar ta' l-istess kondizzjonijiet u għamliet ta' weraq addattati għalihom sabiex joktru bil-ħeffa.

GĦAMLIET TA' MARD U NSETTI

Nibdew mill-*fungi*: Dawn huma għamla ta' mell li jitkattar wisq meta jsib l-umdità u meta tagħmel ix-xita. Jibda f'għamla ta' żerriegħa tassew irqiqa u jwettaq ħsara kbira ħafna. Għal kull varjetà ta' mell il-lum għadna f'idejna rimedju meħtieġ u jkun jonqos minn min jikkoltiva jekk ma jużżżnux fil-ħin.

Hemm imbagħad il-*bergħud*: Dan mhux biss li jbid imma talli jobton ukoll. Kull tant ikun bla ġwienaħ iżda nsibuh ukoll xi drabi bil-ġwienaħ u b'hekk ikun jista' jiżgħed aktar bil-ħeffa. Il-bergħud jiekol il-weraq tari, igerrem l-għejun ġodda u jsoffilhom is-sugu, u b'hekk il-ħsara li jnissel tkun aktarx dejjem kbira. Għall-qerda tal-bergħud ukoll, il-lum hawn il-preparati kollha meħtieġa sabiex jiġi mrażżan u meqrud. Iżda ma jgħoddx li jkollok dawn il-preparati jekk il-bdiewa tagħna ma jdaħħluhiex f'rashom darba għal dejjem li għandhom iħarsu s-siġar tagħhom bil-metodi moderni.

Niġu mbagħad għall-*Miskta*: Il-Miskta hija dud irqiq ħafna u barra li tiekol il-weraq u l-għejun, tmiss il-frott ukoll. Id-dudu tal-miskta jbid wisq u joktor bl-agħma. Għall-miskta wkoll hemm ir-rimedju tal-bexx.

Dan il-mard kollu li semmejt s'issa, ma hu xejn ħdejn il-ħsara li twettaq id-*DUBBIENA TAL-FROTT*.

Din tibda bħala dudu abjad li aktar ma jikber isir ta' lewn safrani. F'Malta d-dubbiena tal-frott taħkem is-sena kollha minħabba li l-klima tagħna hija moderata. Id-dudu joħroġ mill-fosdqa li jkollu taħt l-art, jixxabbat mas-siġar, jagħwar għal ġo ż-żahar u jbid hemm. Meta jfaqqas id-dudu jagħwar ġol-frott uwara jerġa' jinżel fil-ħamrija fejn jagħmel il-fosdqa. Din id-dubbiena tal-frott f'Marzu u April tattakka n-nespli, minn Mejju 'l quddiem tattakka l-ħawħ, innuċiprisk, f'Gunju tattakka sal-bajtar ta' San Ġwann ,ma' tul is-Sajf tattakka l-lanġas, it-tuffieħ, it-tin u l-bajtar taxxewk u fil-Ħarifa tattakka l-lariġ u b'hekk teqred tunnellati ta' frott.

Għall-qerda tad-dubbiena tal-frott hemm ukoll għadd ta' rimedji tajbin Barra mill-insetti hemm ukoll il-bajd tagħhom u jeħtieġ li wieħed ibixx għall-qerda tal-bajd qabel ifaqqas meta s-siġar ikunu għadhom bla weraq. Hemm imbagħad dud li għandu l-qoxra qisha taxxamgħa u għal dan jeħtieġ bexx speċjali li jinfed dik il-għamla ta' qoxra.

ESPERIMENTI

Id-Dipartiment tal-Biedja għandu l-Fergħa tal-Patoloġija li twettaq ħidma kbira f'dan il-qasam tal-ħarsien tas-siġar tal-frott mill-mard u mill-insetti. Barra minn Malta l-Gvernijiet jimpjegaw l-aqwa esperti sabiex jistudjaw il-mard tassiġar u joħolqu preparati li bihom il-bdiewa jkunu jistgħu jrażżnu u jeqirdu kull mard u dwied minn fuq is-siġar tagħhom. Aħna, hawn Malta, fejn ma nistgħux naslu aħna, għandna l-privileġġ ta' l-esperjenzi miksubin minn pajjiżi kbar li jifilħu għall-ispiża kbira. Nirċievu kull tagħrif **dwar il-metodi tat-trażżin** tal-mard u l-insetti u nafu u nippruvaw kull velenu li jiġi ivvintat f'pajjiżi kbar tal-biedja.

KIF ISIR IL-BEXX

Il-bexx għandu joħroġ mill-pompa bilqawwa kollha sabiex jidħol fl-irkejjen kollha u sa fix-xuuq tas-siġar.

Il-bexx għandu jkun sewwa u bil-għaqal u għandu jolqot il-weraq kollu mhux biss minn fuq iżda wkoll u l-aktar minn taħt, il-għaliex ġeneralment, il-mard jibda minn taħt il-weraq.

F'artikolu ta' dan il-qosor, jiena ma nħlejtx insemmi l-velenu meħtieġ għal kull varjetà **ta' mard u nsetti, il-għaliex** tagħrif bħal dan tistgħu dejjem tiksbuh bl-akbar ħeffa mill-Fergħa tal-Patoloġija tad-Dipartiment tal-Biedja, f'Nru. 88, Triq l-Ifran, il-Belt.

Il-għan ewlieni tiegħi huwa li nħeġġeġ lil kull min jikkoltiva s-siġar tal-frott sabiex idaħħalha f'rasu bis-serjetà kollha li jkun jaqbel għal kulħadd jekk jibda jikkoltiva b'sengħa akbar u fuq kollox li jbixx is-siġar tal-frott li għandu sabiex iħarishom mill-mard u mill-insetti u b'hekk il-ġabra tal-frott tkun abbundanti.

AVVIŻI
TAD-DIPARTIM[...]

BAJD TAT-TFAQ[...]

Fil-Qasam tal-Gvern, l-Għam[...]
Marsa, hemm għall-bejgħ bajd
qis tat-tiġieġ Homor ta' Rhode
Suwed ta' Malta, bis-sitt soldi k[...]
Kull min huwa dilettant tat[...]
għandux jitlef l-okkażjoni li jfa[...]
għida bajd ta' dawn ir-razez
Fil-Qasam hemm ukoll għall-be[...]
tat-tfaqqis ta' papri tar-razz[...]
Campbell.

INBID TAL-BUSKE[...]

Min jixtieq li jikseb inbid
mill-Gvern mill-għeneb tal-Ġon[...]
Buskett għandu jordnah fl-Uffiċ[...]
Patoloġija tad-Dipartiment tal[...]
Nru. 88, Triq il-Fran, il-Belt. D[...]
bid jista' jiġi ordnat kull jum u [...]
dna tużżana jew aktar, l-inbid
għatlu d-dar bla ħlas tat-traspo[...]
ikun irid jixtri u jieħu l-inbid
dak il-ħin, għandu jasal fl-uffiċċju
mi kull nhar ta' Tnejn fil-għodu.
Iżda, għall-kumdità tax-xerre[...]
truck tal-Gvern, sejjer ikun ip[...]
ħdejn is-Suq tal-Belt kull nhar ta[...]
filgħodu u kulħadd **ikun jista'**
kemm irid u jieħu miegħu l-inbid
ħin stess. Dan l-inbid jinbiegħ [...]
tliet soldi kull flixkun.

GĦASEL PUR TA' MA[...]

Il-għasel ta' Malta kien minn
imfaħħar u mfittex għall-benna tie[...]
minbarra li huwa apprezzat ħafn[...]
fuq il-mejda huwa magħruf li fih s[...]
kbar u irrikkmandat ħafna għall-[...]
sogħla u irritazzjonijiet fil-griżmej[...]
Jaqbel ħafna li kull familja żżom[...]
kun id-dar mill-għasel pur li jiġbor
partment tal-Biedja minn naħal li
fil-Buskett. Vażett jiswa ħames xe[...]
jista' jinxtara mill-Uffiċċju tal-Bied[...]
Triq l-Arċisqof, il-Belt, jew mill-[...]
mieri.

TGĦAMMARX IL-GID[...] KMIENI

Xi bdiewa meta jaraw li l-gidien
hom iġebu ruħhom igħammruhom
jkun għad **għandhom inqas minn**
Dana huwa żball kbir l-għaliex gi[...]
tkun għadha taħt is-sena tkun g[...]
ma żviluppatx ruħha biżżejjed biex
tar in-nisel tagħha.
Wieħed jintebaħ b'din il-bluha w[...]
l-gidja jkollha l-frieħ il-għaliex ma [...]
plix tikber, tibda togħlob u tindebb[...]
ruħha. Għalkemm jista' jkun li [...]
daqs mogħża oħra, dan tkun qed tag[...]
bi ħsara għal saħħitha. F'każi bħal
aktarx illi mogħża tajba tiġi rvin[...]
maż-żmien turik li ma tkunx tfendi.
F'każi rari ħafna l-mogħża li tku[...]
imgħammra qabel żmienha tagħtik
duzzjoni kif imissha ta' ħalib. J[...]
għalhekk li dawk kollha li jrabbu
għoż jieħdu ftit tal-paċenzja u jiste[...]
biex igħammru l-gidien tagħhom
dawn ikunu kibru biżżejjed u żvilu[...]
ruħhom. B'hekk jitwieldu gidien [...]
b'saħħithom u l-omm tagħti ħalib ak[...]

Laqgħa tal-Esportaturi tal-Patata

SARET laqgħa ma' l-Esportaturi tal-Prodotti tal-Biedja, fil-'Bungalow' tal-Qasam tal-Gvern, l-Għammieri, il-Marsa, nhar il-Hamis, 18 ta' Jannar, 1951, fl-10 a.m. Hadu sehem l-Onor. Dr. C. Caruana, B.A., LL.D., M.L.A., Ministru ta' l-Industrja u Kummerċ; is-Sur Robert Biasini, Direttur tal-Biedja; Dr. A. Azzopardi, D.Sc. (Agr.), B.E.A., Kontrollur tal-Prodotti tal-Biedja; is-Sur Ġer. J. Peralta, Patologu tal-Pjanti; is-Sur K. Vella Haber, Information Officer u 27 Esportaturi.

Is-Sur Robert Biasini, Direttur tal-Bie- a, beda jfisser il-għanijiet li għalihom et imsejħa l-laqgħa ma' l-Esportaturi. u magħruf li l-valur ta' l-esportazzjoni l-prodotti tal-Biedja jilħaq id-doppju l-valur tal-prodotti kollha li jiġu espor- ti minn pajjiżna u għalhekk mhux biss kien jixraq imma wkoll kien meħtieġ li ir din il-laqgħa sabiex naraw flimkien għandu jsir u x'jista' jsir sabiex din esportazzjoni nżommuha f'tagħha u iex naraw li l-prodotti tal-biedja, spe- jalment il-prodott tal-patata li dwaru aret il-laqgħa jasal għand l-importaturi -aħjar kundizzjonijiet u għas-sodisfaz- jon tagħhom.

Is-Sur Biasini ssokta jgħid illi xi im- portaturi kienu kitbulu u gemgmu ħafna war: (1) Nuqqas fil-piż; (2) Xkejjer 'kundizzjoni ħażina; u (3 "Grading" ħażin.

NUQQAS FIL-PIŻ

Dwar il-kwistjoni tal-piż eżatt, is-Sur Biasini fisser illi l-prodott tal-patata minnu nnifsu jitlef mill-piż u dan it-telf fil-piż jirriżulta minn għadd ta' kondizzjonijiet; iżda l-pajjiżi li jesportaw, ilkoll jeħdu ħsieb sewwa ta' din l-affari u jaħsbu minn qabel għal dan it-telf fil-piż. Huwa ġieb l-eżempju ta' kif taslilna żżerriegħa tal-patata li qatt ma nsibu fiha nuqqas fil-piż biex juri kemm joqgħodu attenti l-esportaturi ta' barra sabiex ma jitilfux is-suq li jkollhom. Huwa kompla jfisser li jekk aħna nibqgħu sejrin hekk, jekk ma nieħdux ħsieb li nibgħatu piż rett u ġust, l-importaturi li jixtru l-prodott tagħna, jaslu biex iwarrbuna u t-telf li jsofri kulħadd ikun tassew kbir. Is-Sur Biasini kompla jfisser illi dwar il-piż, l-importaturi talbu li l-piż ikun iċċertifikat. Dan jista' jsir billi niżnu fuq il-moll.

XKEJJER U DUGH

Dwar il-kwistjoni tax-xkejjer, is-Sur Biasini fisser li l-"juta" hija skarsa ferm u li l-F.C.C.O. ma rnexxielux jikseb il-"juta" u dwar kemm hija kbira d-diffikultà li jinkisbu xkejjer tajba. Huwa għarraf illi meta l-vapur "Preton" wasal fid-destinazzjoni tiegħu bit-tagħbija ta' patata minn Malta, billi x-xkejjer kienu mqattgħin u l-patata bdiet ħierġa minnhom, kellhom jiġu mseħin il-Pulizija fuq il-moll sabiex jikkontrollaw in-nies li bdew joħolqu konfużjoni kbira biex idabbru xi erba' patatiet! Ix-xkejjer ma għandhomx ikunu mraqqgħin jew imqattgħin. Huwa talab lil-lesportaturi tagħna sabiex jaraw jekk jirnexxilhomx li l-importaturi jibagħtulhm ix-xkejjer meħtieġa bil-patti li dawk ix-xkejjer huma jerġgħu jirritornaw lill-istess importaturi bil-prodott tal-patata ta' **Malta u qal** li ġà hemm Ditta li tinsab lesta biex tibgħat ix-xkejjer hawn Malta għal din il-ħidma.

GĦAŻLA TAL-FROTT

Dwar il-għażla (Grading) tal-frott, is-Sur Biasini, talab lill-esportaturi sabiex il-għażla ssir bir-reqqa kollha; huwa talabhom ukoll iwissu dwar dan lis-snasar tagħhom sabiex jagħmlu mili tajjeb; l-esportatur huwa responsabbli u għandu jara li l-għażla tal-frott tkun ta' daqs wieħed u bla taħlit ta' varjetajiet.

Barra minn dan, is-Sur Biasini fisser illi l-Ispetturi tad-Dwana jitħallsu mill-esportaturi meta jibqgħu jaħdmu wara l-ħin u għaldaqshekk kienet ħaġa ġusta li l-Ispetturi tad-Dipartiment li jkollhom jibqgħu fuq il-moll wara l-ħin għandhom jiġu mħallsin ukoll. Fl-aħħarnett, is-Sur Biasini fisser illi l-importaturi ta' l-Olanda jixtiequ li jerġgħu jibdew jimportaw il-prodott ta' Malta iżda huma insistu għal "Grading" tajjeb bħalma kien qabel il-gwerra, u temm it-tifsir tiegħu billi talab li jkun hemm kooperazzjoni bejn l-Esportaturi u s-snasar tagħhom mad-Dipartiment tal-Biedja l-għaliex dan kien fl-istess ħin interess personali ta' l-esportaturi.

X'QAL IL-MINISTRU

L-Onorevoli Ministru ta' l-Industrja u Kummerċ, qam jitkellem u qal li s-Sur Biasini fissrilhom dwar il-punt tekniku fil-waqt li huwa xtaq jitkellem dwar l-aspett nazzjonali.

Huwa qal li għall-mistoqsija li saritlu minn Deputata tal-Parlament Ingliż huwa wieġeb li l-industrji kollha huma għal qalbu iżda jħobb l-aktar l-Industrja tal-Biedja. Huwa qal li l-esportazzjoni tal-patata minn Malta ma għadhiex kbira daqs kemm kienet fis-snin ta' qabel il-gwerra u jekk jiġrilna bħalma ġralna fil-bizzilla, din l-industrja tal-patata tiġi fix-xejn. Huwa qal li ħa ħsieb li ssir investigazzjoni fl-Ingilterra dwar il-bizzilla ta' Malta u ġie mgħarraf li aħna l-Maltin bqajna naħdmu l-bizzilla dejjem fuq l-istess disinn ecc. ,u pajjiżi oħra, bħall-Italja, għamlu progress kbir fix-xogħol tal-bizzilla u għalhekk il-bizzilla ta' Malta ġiet imwarrba.

L-EŻEMPJU TA' BARRA

L-Onor. Ministru fisser ukoll dwar il-bajd li jaslilna mit-Turkija jiġi ippakkjat fit-tiben u ssirlu ħafna ħsara u minħabba f'hekk ġie mwarrab u qed jinġieb bajd mill-Olanda mnejn jiġi ippakkjat tassew famuż u nadif u jasal bla ebda ħsara u jkun preżentabbli. Għalhekk, issokta jgħid l-Onor. Ministru, jeħtieġ li ma nħallux lill-importaturi jgemgmu l-għaliex nitilfu s-suq tal-prodott tagħna. Huwa kompla jfisser li kulħadd għandu jaħseb għax-xkejjer u li l-esportazzjoni titmexxa bi spirtu nazzjonali. L-Onor. Ministru temm it-taħdita tiegħu billi stieden lill-Esportaturi biex jikkommentaw fuq dak li kien intqal.

Wara diskussjonijiet fit-tul intlaħaq ftehim fuq dawn il-punti:

i) Li ma jingħatawx permessi biex jiġu esportati minn Malta xkejjer vojta li jistgħu jservu għall-industrja tal-biedja;

ii) Li l-Gvern jipprova jixtri daqs mitejn elf xkora mill-U.K. taħt il-kundizzjoni li dawn jerġgħu jintbagħtu l-U.K. bil-prodott tal-patata ta' Malta; iżda billi din hija biss probabbiltà, l-esportaturi huma fid-dmir li jaħsbu għal kemm xkejjer jistgħu;

iii) Li jaqbel wisq li l-Ispetturi tad-Dipartiment jagħfsu ħafna fuq il-moll dwar il-"Grading" u li dawn jitħallsu talli jaħdmu wara l-ħin;

iv) Dwar l-użin tal-prodotti fuq il-moll għandu jsir stħarriġ ieħor aktar fit-tul u wara jiġi mgħarraf ir-riżultat u d-deċiżjonijiet li jkunu sejrin jittieħdu għall-ġid tan-nazzjon tagħna.

Il-laqgħa ntemmet fin-nofs siegħa ta' wara nofs in-nhar.

TWEĠIB GĦALL-MISTOQSIJIET

Lil Pawl J. Grech, minn Raħal Ġdid: Nixtieqú ngħarrfuk illi f'Malta ma hawnx skejjel tal-biedja, iżda jekk inti trid tieħu kors prattiku tal-biedja, tista' tapplika lid-Direttur tal-Biedja, Nru. 53, Triq l-Arċisqof, il-Belt, sabiex ikun jista' jagħmillek arranġamenti biex tieħu t-tagħlim li tiħtieġ mill-Qasam tal-Gvern, l-Għammieri, il-Marsa.

Lil F. Valentino, minn Ħal Balzan: Ismek niżżilnieh fil-lista ta' dawk li jirċievu l-folju tagħna "Il-Bidwi" u inti ma ddumx ma tibda tirċevih.

Dwar il-Pamphlets li tixtieq, inti tista' tasal sal-Kamra ta' l-Informazzjoni tad-Dipartiment tal-Biedja, Nru. 53, Triq l-Arċisqof, il-Belt, mnejn tkun tista' tikseb, bla ħlas, dawk il-pamphlets li jgħoddu għalik.

MAKNA MERAVILJUŻA

Ixtru makna żgħira li tgħodd ħafna għar-raba' tagħna u li tiffrankalkom ħafna spejjeż li jkollkom tħallsu biex tqabbdu lil min igħinkom.

TAHRAT, TONQOX, TAHSAD, TWITTI, IXXATTAB, TIŻRA', TIPPOMPJA, THAFFER, TAQLA' L-PATATA, TBIXX, IĊĊORR u tagħmel xogħol ieħor billi tibdlilha spare part għal kull ħidma li tridha tagħmillek.

Prezz moderat —

M.C. BORG CARDONA,

145, Triq S. Kristofru, il-Belt.

Għaqda Nazzjonali ta' Tjur u Fniek

DIVERTIMENTI SOĊJALI

L-GĦAQDA Nazzjonali ta' Tjur u Fniek minbarra l-ħidma biex tgħin lill-imseħbin tagħha dwar kif għandhom irabbu bis-sengħa u minbarra l-vantaġġi kbar li tagħti f'dak li huwa tqassim ta' ġwież b'irħis sa wara l-bibien tad-djar tal-membri tagħha, il-Wirja ta' kull sena li ssir fil-Ġonna ta' Sant'Anton, il-ħruġ tal-Magazin u l-pariri mingħajr ebda ħlas li jingħataw mill-esperti li għandha l-Għaqda, donnha li issa daħlet ukoll f'pika biex tlaqqa' divertimenti soċjali.

U dan kollu qiegħda tagħmlu għall-ħlas ta' ħames xelini fis-sena li jħallas kull membru li jidħol fl-Għaqda.

F'Ottubru li għadda saret żjara ta' Tagħlim fil-Qasam tal-Gvern; f'Novembru saret laqgħa ta' studju fl-iskola tal-Furjana; f'Diċembru l-Għaqda ħarġet il-Magazin u f'Jannar organizzat Kunċert Varjat mill-isbaħ fin-Knights Hall Theatre, il-Belt, li ġie miżmum b'suċċess mill-akbar, u li għalih ħadu sehem l-Onorevoli Prim Ministru u s-Sinjura tiegħu, l-Onorevoli Ministru ta' l-Edukazzjoni u s-Sinjura tiegħu u l-Onorevoli Ministru ta' l-Industrja u Kummerċ u s-Sinjura tiegħu, id-Direttur tal-Biedja u s-Sinjura tiegħu, flimkien ma' għadd kbir ta' sinjuri oħra.

Sar logħob tal-bużullotti mis-Sur Reale; daqq bl-akkordeon mis-Sur Sultana; [illegible] bil-pjanu u il-vjolin; is-Sinjuri John Lopez u John Spiteri kantaw biċċa mill-*Forza del Destino*; John Lopez kanta l-*Arlesiana*; is-Sinjorina May Mangion l-ewwel kantat biċċa minn *Linda di Chamonix* u wara flimkien mal-Perit John Spiteri kantat id-duett "Parla, siam soli" mir-*Rigoletto*. Għal dan il-kat ikkumpanjat fuq il-pjanu s-Sinjura Edmea Galea.

Wara intervall qasir il-Professur X. (is-Sur John Amato), esegwixxa għadd ta' Esperimenti Mentali li kienu ta' interess kbir u żammew il-miġemgħa ta' nies il-ħin kollu attenti għax-xogħol kurjuż li wettaq.

Fl-aħħar saret Kummiedja b'att wieħed tas-Sur Cassola li ġiet esegwita mill-Kumpannija *Maleth* u li fiha ħadu sehem is-Sinjuri Trapani, Abela, Carbonaro, Bonello u Lerpinier.

Il-laqgħa ta' divertiment spiċċat bid-daqq ta' l-Innu Malti u l-God Save the King.

Il-President u l-Membri tal-Kumitat tat-Tmexxija tal-Għaqda Nazzjonali ta' Tjur u Fniek jirringrazzjaw lis-Sur Lewis Frendo u li staff tan-Knights Hall, lid-Ditta Gio. Batta Delia għas-self tal-mobbli u lil dawk is-sinjuri li ħadu sehem fil-Kunċert u lil kull min b'xi mod jew ieħor għen biex dan il-kunċert irnexxa.

L-Għaqda Nazzjonali ta' Tjur u Fniek għandha l-inkoraġġiment tad-Dipartiment tal-Biedja il-għaliex qiegħda twettaq ħidma għal skop li għandu x'jaqsam ħafna mal-kobor tal-biedja tagħna. Is-Sur Robert Biasini, id-Direttur tad-Dipartiment tal-Biedja ,li għandu ħafna għal qalbu l-kobor ta' din l-industrja ta' Tjur u Fniek qed jagħmel ħiltu kollha diem sabiex jara jistax jirnexxilu li għad jasal jum meta l-Gżejjer tagħna jkunu indipendenti mill-importazzjoni tal-bajd ta' barra u tjur u fniek għall-mejda.

Huma boloh dawk id-dilettanti li jixtiequ jrabbu bis-sengħa tjur u fniek li ma jidħlux bħala mseħbin f'din il-Għaqda għall-ħlas ċkejken ta' ħames xelini fis-sena, li mhux biss joħduhom lura fil-wisa' permezz tal-vantaġġi li jingħataw mill-Għaqda, iżda talli jkunu qegħdin jagħmlu pjaċir lilhom infushom il-għaliex ikollhom iċ-ċans li jsibu bajda friska meta jeħtiġuha u fl-istess ħin ikunu jistgħu jieħdu sehem għal dawn il-laqgħat ta' tagħlim u divertimenti soċjali li torganizza l-Għaqda għall-imseħbin tagħha.

Min ikun irid jidħol f'din l-Għaqda għandu jikteb lis-Segretarju tal-Għaqda Nazzjonali ta' Tjur u Fniek, Nru. 53, Triq l-Arċisqof, il-Belt.

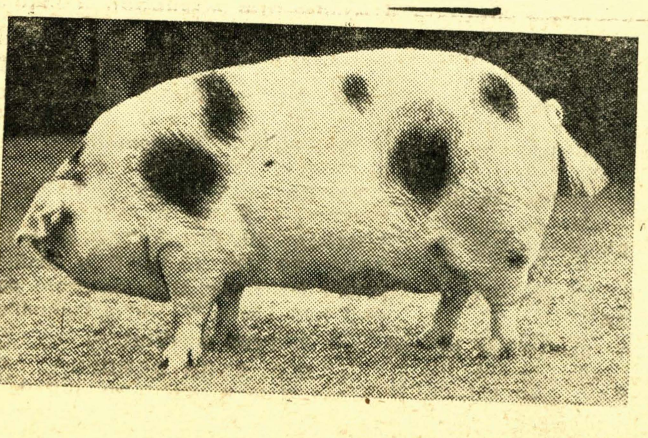

Majjal CHAMPION, ta' razza prima, li ħa l-ewwel premju f'wirja tal-Biedja li saret fl-Ingilterra.

CENSU RIZZ

SPIĊĊA MIS-SERV

NHAR il-Ġimgħa, 5 ta' sar trattament qasir fid-ment tal-Biedja, li ġie org mid-Direttur u l-impjegati, u għatat l-aħħar tislima lis-Sur Rizzo, iċ-Chief Clerk tad-ment, magħruf mill-impjegati taċ-Civil.

L-Onorevoli Carmelo Caruana, tru ta' l-Industrja u Kummerċ, ħ f'din il-laqgħa flimkien mad-tal-Biedja, il-kapijiet tal-fergħat partiment u l-impjegati kollha. laqgħa ta' ħbiberija, iżda fl-istess dispjaċir, meta kull wieħed bed fuq is-Sur Rizzo jagħtih l-isbaħ ta' risq, hena u ħajja twila. Is Ċivili tilef wieħed mill-aħjar i li kellu.

Qabel ma nxorob l-ewwel grog ħa tas-Sur Rizzo, tkellem is-Sur Biasini li wara li fisser l-għaqd li kellu mas-Sur Rizzo huwa s kien sejjer jitlef lil wieħed mill-a pjegati fidili li kellu, li dejjem mill-aħjar li seta' u kien għali biss bħala kollega iżda bħala ħa qalb. Waqt id-diskors li għamel Biasini deher li kien qiegħed iħoss sa ta' qalb kbira għall-firda li kien s ikollu minn dan l-impjegat ħabriek zelanti.

Il-Ministru Caruana, f'isem l-impj ti kollha ippreżenta rigal ċkejken, f tain pen u lapis tad-deheb, lis-Sur su Rizzo, bħala rikordju ta' dawk ħbieb kollha li kienu mdawrin miegħ li issa, peress li għalaq iż-żmien, sejjer jinħtieġlu jinfired minnhom. wa wkoll xtaqlu kull hena, risq u ħ twila jgawdi l-frott li jistħoqqlu g servizzi fidili li huwa ta.

Is-Sur Ċensu Rizzo wieġeb u rring zia. Fi kliemu kienet tidher kommoz ni kbira. Il-piż tal-firda kien qieg jagħfaslu qalbu. Huwa stqarr dan dispjaċir tiegħu li issa kien jinħtie jħalli lil sħabu wara 43 sena servizz, li qattagħhom f'bosta Dipartimenti Gvern. Huwa stqarr li minn dawn snin kollha ta' servizz ma jistax jaħb jgħid li kien l-iktar hieni fid-Dipa ment talBiedja, fejn sab l-akbar koo razzjoni, ħidma bejn l-impjegati m għajr għira u mibegħda u kull wieħ jagħmel mill-aħjar biex igħin lill-ieħo

J'Alla l-impjegati żgħażagħ jimitaw dan l-impjegat li għalaq żmienu u j dmu għall-Gvern, jiġieri għall-poplu għalihom, bħallikieku qegħdin jaħdn għall-interessi tagħhom infushom. Ċen Rizzo kien ħabrieki, għaqli u ta' dix plina u l-kelma waħdanija li tista' t għad għalih hija: Ċensu Rizzo kien ġel tas-servizz!